Həmişə sevilən müğənni Gülağa Məmmədovun adı çəkiləndə sovet dönəmində rayonda, kənd klubunda verdiyi konsertlər, salondakı qələbəlik gözlərim önündə canlanır. Oxuduğu mahnılardan sonra sürəkli alqışlar uzun müddət dayanmaq bilmirdi. Mahnını təkrar dinləmək istəyən kənd camaatına dəstək olaraq kiçikyaşlılar da əl çalmaqdan yorulmurdular. Aradan illər ötsə də, insanlar indi də televiziya və ya radioda "Oxuyur Gülağa Məmmədov" eşidəndə dərhal unudulmaz müğənniyə məmnuniyyətlə qulaq asmağa köklənir.

Ecazkar səs sahibi

Onu Üzeyir bəy Hacıbəyli kəşf edib

İctimai rəydə böyük ehtiramla xatırlanan sevimli müğənni Gülağa Məmmədov 97 il bundan əvvəl (1925-ci il) qızmar yay günlərinin birində - iyunun 28-də Lənkəranın Kiçik Bazar məhəlləsində adi kəndli ailəsində dünyaya göz açıb. Atası çəkməçi, anası evdar qadın olub. Atası Allahverdi kişinin cüzi qazancı ilə dolanan 7 uşaqlı ailə bir müddət sonra Bakıya köçür. Bu köç balaca Gülağanın taleyində böyük dönüşə səbəb olur. Belə ki, uşaqlıqdan musiqiyə böyük marağı olan 12 yaşlı Gülağa hərdən qonşu uşaqları başına yığıb, onlara mahnılar oxuyurdu. Günlərin birində təsadüfən onların küçələrindən keçən bəstəkar Üzeyir bəy Hacıbəyli məlahətli uşaq səsi eşidib ayaq saxlayır. Üzeyir bəy Moskvada keçiriləcək Azərbaycan mədəniyyəti və incəsənəti ongünlüyündə Koroğlunun ariyasını ifa etmək üçün elə bu yaşda istedadlı uşaq axtarırmış. Gülağanın səsinə valeh olan bəstəkar həyətə keçir, Gülağa ilə tanış olur. Onu Opera teatrında keçiriləcək müsabiqəyə dəvət edir. Azyaşlı Gülağa Üzeyir bəy Hacıbəyli, Bülbül, Səid Rüstəmov kimi görkəmli sənətkarların münsiflər heyətinin tərkibində olduğu müsabiqədə iştirak edir və onun səsi bəyənilir.

Xeyirxahlığın gətirdiyi uğur

Bununla da Gülağa Məmmədov 1938-ci ildə Moskvada keçirilən Azərbaycan mədəniyyəti ongünlüyünün iştirakçısı olur. "Bolşoy Teatr"ın səhnəsində Maestro Niyazinin müşayiəti ilə ifa etdiyi Koroğlunun "Səni gördüm, aşiq oldum" ariyası böyük alqışlarla qarşılanır. Moskvadan gümüş medal və fəxri fərmanla qayıdan Gülağanın ailə-yaşam vəziyyəti ilə Ü.Hacıbəyli maraqlanır. O, Gülağanı anası ilə birgə yanına dəvət edir, qısa tanışlıqdan sonra tapşırır ki, ev seçmək üçün xoşlarına gələn ünvanı göstərsinlər. Mirzəağa Əliyev küçəsində yerləşən ikiotaqlı həyət evini bəyənirlər. Üzeyir bəy Hacıbəylinin dəstəyi ilə Gülağa Məmmədovun ailəsinə ikiotaqlı mənzil verilir və aya 250 manat təqaüd ayrılır. 15 yaşında Səid Rüstəmovun ansamblına qəbul edilir. Sonra konservatoriyada təhsil alır. O, 20 yaşından Musiqili Komediya Teatrında çalışmağa başlayır. "Arşın mal alan", "Beşmanatlıq gəlin" və digər tamaşalarda baş rolları oynayır. Lakin bir neçə ildən sonra teatrdan ayrılır. Konservatoriyada oxuduğu illərdə Gülağa vokal dərsini Bülbüldən, muğamın sirlərini isə Sarabskidən öyrənir. Oxuduğu mahnıların çoxu isə Səid Rüstəmova məxsus idi. Səid Rüstəmov mahnılarının əksəriyyətini xüsusi olaraq Gülağa üçün yazırdı. Tofiq Quliyevin də, Cahangir Cahangirovun da əsərlərini ilk səsləndirən Gülağa Məmmədov olub. "Nəsimi" filmində Nəsimi səhrada dərvişlərin əhatəsində gəzərkən oxunan "İstəmə" qəzəlini də Gülağa Məmmədov ifa edib.

Y.Zurufçu: "Məni Azərbaycanda tanıdan Gülağa Məmmədov olub"

Böyük Vətən müharibəsi illərində yeniyetmə Gülağa Şövkət Ələkbərova ilə birgə döyüşçülərin qarşısında konsert proqramlarıyla çıxış edir. Cəbhədə başlarına od-alov yağa-yağa mahnı oxuyub döyüşçüləri ruhlandırıblar. Müharibə bitdikdən sonra - 1946-cı ildə Gülağa Məmmədov bir könüldən min könülə aşiq olduğu qonşu qızı Aliyə xanımla ailə qurur. Uzun illər cütlük övlad həsrəti ilə yaşayır. Hətta həkimlər onlara Aliyənin uşaq dünyaya gətirə bilməyəcəyini deyirlər. Xoşbəxtlikdən evləndikləri vaxtdan on il sonra taleləri üzlərinə gülür. Onların yeganə övladları - Gülarə dünyaya gəlir.

Gülarə xanım atasıyla bağlı xatirələrində deyir: "Atam sürpriz etməyi xoşlayardı. Bir dəfə heç nə demədən evdən anamın şəklini, pasportunu götürüb, bir müddət sonra "Hazırlaş, xaricə gedirik" deyə aldığı putyovkanı ona uzadıb. Onlar birlikdə, demək olar, dünyanın az qala yarısını gəziblər. Anam özü deyərdi ki, Ərəbistan, İtaliya, Almaniya, hətta Afrikayadək gedib çıxıblar. Müğənnilik sənəti atama çoxlu dostlar qazandırmışdı. Şövkət Ələkbərova ilə səhnəyə gəldikləri ilk gündən sənət dostu kimi çox yaxın idilər".

1989-cu ildə Gülağa Məmmədov həyat yoldaşı Aliyə xanımla Almaniyada olarkən orada əslən Cənubi Azərbaycandan olan vokalist və müğənni Yaqub Zurufçu ilə görüşür. Onun "Ayrılıq" mahnısına çəkdiyi klipi görüb heyrətə gəlir. Görüş zamanı Yaqub Zurufçu Gülağa Məmmədovdan xahiş edir ki, Bakıya qayıdanda Azərbaycana gəlmək üçün ona dəvətnamə göndərsin. O vaxtlar Azərbaycan televiziyasında "Ayrılıq" verilişi gedirdi. Müğənni Almaniyadan qayıdandan sonra kaseti studiyaya apararaq həmin mahnının yayımlanmasına nail olur. Milli-mənəvi oyanışa xidmət edən bu mahnı tamaşaçılar tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanır. Bundan sonra Gülağa Məmmədov Yaqub Zurufçuya verdiyi sözü yerinə yetirib ona dəvətnamə göndərir. Yaqub Zurufçu ailəsi ilə birlikdə Bakıya gəlib bir ay burda qalır. Bu müddətdə Gülağa Məmmədov ona ustad dəstəyi göstərir, öz mahnılarını öyrədir. Şövkət xanım, Gülağa Məmmədov və Yaqub Zurufçu birlikdə indiki Heydər Əliyev adına Respublika Sarayında konsert verirlər. Ona görə də Yaqub Zurufçu həmişə çıxışlarında deyirdi: "Məni Azərbaycana tanıdan Gülağa Məmmədov olub".

Çoxşaxəli yaradıcılıq uğurları və...

Gülağa Məmmədov şirin, lakonik səsi ilə 600-dən artıq xalq və bəstəkar mahnılarına nəfəs verib. 15-dən çox bədii filmdə, teatr tamaşalarında xarakterik musiqi nömrələri ifa edib. Respublikada fəaliyyət göstərən əksər xalq çalğı alətləri ansamblları ilə, simfonik orkestrlərlə birgə çıxışlar edib. Müslüm Maqomayev adına Dövlət Filarmoniyasının mahnı və rəqs ansamblında, Dövlət Musiqili Komediya Teatrında işləyib. 1952-ci ildən ömrünün sonuna qədər Azərbaycan Dövlət Televiziya və Radio Verilişləri Komitəsinin (hazırda Səid Rüstəmov adına) xalq çalğı alətləri ansamblının solisti olub. "Ay qız", "Ana Kür", "Oxu, gözəl", "Şeir deyilmi", "Mənim qızım" kimi mahnıların hər birini özünəməxsus tərzdə ifa edib. Şair Rəfiq Zəkanın sözlərinə yazdığı "Ana Kürüm" mahnısı lentə alınanda unudulmaz bəstəkar Cahangir Cahangirov bərk kövrəlir, Gülağaya tərəf baxıb deyir: "Ay Gülağa, sən avazınla, şirin səsinlə məcrasına sığmayan dəli Kür çayını ovsuna saldın". Həmin mahnı məşhur "Dəli Kür" bədii filmində səslənir.

Gülağa Məmmədov musiqi yaradıcılığında özünün yanaşma tərzi, daxili tələb və istəkləri ilə fərqlənib, bu sənətin həmişə təəssübkeşi kimi tanınıb. G.Məmmədovun yaxşı muğamat oxumağı da olub. Ancaq efirdə muğam oxumayıb. Bu barədə ona sual verəndə "oxuyacağam" deyə cavab verərmiş.

1942-ci ildən Azərbaycan radiosunda Bədii Şuranın üzvü olub. Şit, bayağı mahnı olanda öz fikrini qəti şəkildə bildirərmiş: "Efirə buraxmaq olmaz!" Şuranın digər üzvləri onun fikrilə razılaşırdılar. Lakin az vaxtdan sonra həmin mahnını efirdən eşidəndə etirazını bildirərmiş. Bu cür hallar tez-tez təkrarlandığından o, bu vəzifədən könüllü olaraq imtina etmişdir.

Milyonların sevimlisi olan Gülağa Məmmədov respublikamızın ictimai-mədəni həyatında çıxışlarına görə dəfələrlə Mədəniyyət Nazirliyi və aidiyyəti qurumlar tərəfindən fəxri fərman və təşəkkürlər almış, Azərbaycan musiqi sənətinin inkişafında xidmətlərinə görə 1959-cu ildə Əməkdar artist, 1982-ci ildə isə Xalq artisti fəxri adlarına layiq görülmüşdür.

Vəfatından 28 ildən artıq vaxt keçməsinə baxmayaraq, Azərbaycanın musiqi incəsənəti tarixində və insanların qəlbində əbədiyaşarlıq qazanmış Gülağa Məmmədov ecazkar səsi, unudulmaz mahnıları ilə daim ehtiramla, məhəbbətlə xatırlanır.

Rəhman SALMANLI,
"Azərbaycan"

Azərbaycan.- 2022.- 21 avqust.- S.6.